T083 TKL 1 (48) 1509 Luận Đại Trí Độ 24.Giải Thích Sằn Đề (Nhân Thục) Ba La Mật Pháp Nhân

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 15 571

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ QUYEÅN 15

24-GIAÛI THÍCH SAÈN-ÑEÀ (NHAÃN NHUÏC) BA-LA-MAÄT-PHAÙP NHAÃN

Sao goïi laø phaùp nhaãn? Nhaãn ñoái vôùi chuùng sanh cung kính cuùng döôøng vaø ñoái vôùi caùc ngöôøi phieàn naõo, daâm duïc, aáy goïi laø Sanh nhaãn. Nhaãn ñoái vôùi phaùp cung kính cuùng döôøng vaø phaùp phieàn naõo, daâm duïc, aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, Phaùp nhaãn laø trong khoâng ñaém saùu caên, ngoaøi khoâng thoï saùu traàn. Ñoái vôùi hai thöù ñoù khoâng khôûi taâm phaân bieät. Vì sao? Vì töôùng trong nhö ngoaøi, töôùng ngoaøi nhö trong, caû hai töôùng ñeàu khoâng theå coù ñöôïc (baát khaû ñaéc), vì laø nhaát töôùng, vì laø nhaân duyeân hôïp, vì laø noù thaät khoâng, vì laø heát thaûy phaùp töôùng thöôøng thanh tònh, vì laø taùnh töôùng cuûa phaùp nhö chôn teá, vì laø thuoäc baát nhò, tuy khoâng hai cuõng khoâng moät. Quaùn caùc phaùp nhö vaäy, taâm tin chaéc khoâng lay chuyeån, aáy goïi laø nhaãn. Nhö trong kinh Tyø-ma-la-caät noùi: “Boà-taùt Phaùp-Truï noùi: “Sanh vaø dieät laø hai, baát sanh baát dieät laø vaøo phaùp moân baát nhò”. Cho ñeán Vaên-thuø-thi- lî noùi: “Khoâng nghe, khoâng thaáy, taát caû taâm duyeät, khoâng thuyeát, khoâng noùi laø vaøo phaùp moân baát nhò” Tyø-ma-la-caät thì im laëng khoâng noùi. Caùc Boà-taùt taùn thaùn: “Laønh thay! Laønh thay! AÁy thaät laø vaøo phaùp moân baát nhò”. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp coù hai: 1- Chuùng sanh 2- Caùc phaùp. Boà-taùt nhaãn ñoái vôùi chuùng sanh, nhö tröôùc ñaõ noùi. Nay noùi nhaãn ñoái vôùi phaùp. Phaùp coù hai laø: Taâm phaùp vaø phi taâm phaùp. Trong phi taâm phaùp coù noäi coù ngoaïi. Ngoaïi coù reùt, noùng, gioù, möa v.v... Noäi coù ñoùi, khaùt, giaø, beänh, cheát, v.v... Caùc thöù nhö vaäy goïi laø phi taâm phaùp. Trong taâm phaùp

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 15 572

coù hai: 1-Saân nhueá, öu saàu, nghi, v.v... 2- Daâm duïc, kieâu maïn, v.v... Hai thöù ñoù goïi laø taâm phaùp. Boà-taùt ñoái vôùi hai phaùp ñoù, an nhaãn khoâng lay

ñoäng, aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Hoûi: Ñoái vôùi chuùng sanh hoaëc laøm hoï saân haän, laøm naõo haïi maïng hoï thì maéc toäi, neáu thöông xoùt hoï thì ñöôïc phöôùc. Coøn ñoái vôùi laïnh, noùng, gioù, möa ... khoâng coù laøm taêng hay toån gì ai, vì sao maø phaûi nhaãn? Ñaùp: Tuy khoâng taêng hay toån, song töï mình sanh naõo loaïn öu khoå thì seõ laøm haïi Boà-taùt ñaïo, vì vaäy neân phaûi nhaãn. Laïi nöõa, khoâng phaûi chæ saùt haïi böùc naõo chuùng sanh neân maéc toäi, maø vì aùc taâm laøm nhaân duyeân neân maéc toäi. Vì sao? Vì tuy gieát chuùng sanh maø taâm voâ kyù, laø khoâng maéc toäi, thöôøng nghó tôùi chuùng sanh, tuy khoâng cho gì maø raát ñöôïc phöôùc. Laïnh, noùng, gioù, möa... tuy khoâng laøm taêng toån, nhöng vì aùc yù cho neân maéc toäi. Do vaäy, neân phaûi nhaãn. Laïi nöõa, Boà-taùt töï bieát do nhaân duyeân cuûa toäi ñôøi tröôùc neân sanh vaøo choã khoå naøy. AÁy laø do ta laøm, ta neân töï chòu. Suy nghó nhö vaäy, cho neân hay nhaãn. Laïi nöõa, Boà-taùt suy nghó: "Quoác ñoä coù hai thöù: Coù thöù tònh, coù thöù khoâng tònh. Boà-taùt neáu sanh vaøo trong quoác ñoä khoâng tònh, chòu cay ñaéng, ñoùi reùt caùc khoå, thì töï phaùt lôøi nguyeän thanh tònh raèng: "Khi ta thaønh Phaät, trong quoác ñoä khoâng coù caùc thöù khoå aáy...". Nhö vaäy, quoác ñoä ñaây tuy khoâng tònh, nhöng maø coù lôïi cho ta. Laïi nöõa, Boà-taùt suy nghó: "Taùm phaùp cuûa theá gian, Hieàn Thaùnh coøn khoâng theå traùnh ñöôïc, huoáng gì laø ta?" Do vaäy, phaûi neân nhaãn. Laïi nöõa, Boà-taùt suy nghó: "Bieát thaân ngöôøi ñaây khoâng beàn, khoâng maïnh, bò giaø beänh cheát ñuoåi theo. Tuy laïi coøn coù thaân trôøi thanh tònh, khoâng giaø khoâng beänh, nhöng laïi ñaém meâ thuù vui coõi trôøi thì cuõng gioáng nhö ngöôøi say, khoâng theå tu haønh phöùôc ñöùc Thaùnh ñaïo, xuaát gia lìa duïc. Vì vaäy neân ñoái nhaân thaân naøy töï gaéng nhaãn nhuïc tu phöùôc, lôïi ích chuùng sanh". Laïi nöõa, Boà-taùt suy nghó: "Ta thoï xaùc thaân töù ñaïi nguõ uaån naøy, taát phaûi chòu phaàn thoáng khoå. Khoâng ai coù thoï thaân maø khoâng khoå. Giaøu sang, ngheøo heøn, xuaát gia, taïi gia, ngu trí, saùng toái, khoâng ai khoûi khoå ñöôïc. Vì sao? Vì ngöôøi giaøu sang thöôøng hay sôï haõi, thuû hoä taøi vaät; gioáng nhö deâ beùo, phaûi sôùm ñeán maùy ñoà teå; nhö quaï tha mieáng thòt, caû baày quaï ñuoåi theo. Ngöôøi ngheøo heøn thì coù caùi khoå ñoùi reùt; ngöôøi xuaát gia, ñôøi nay tuy khoå maø ñôøi sau höôûng phöôùc ñaéc ñaïo. Ngöôøi taïi gia, ñôøi nay tuy

vui, maø ñôøi sau chòu khoå. Ngöôøi ngu luùc ñaàu caàu caùi vui ñôøi naøy, nhöng khi voâ thöôøng ñoái maët ñeán, sau laïi phaûi chòu khoå. Ngöôøi trí luùc ñaàu suy nghó veà caùi khoå voâ thöôøng, sau laïi ñöôïc thoï vui. Nhö vaäy, ngöôøi ñaõ coù thoï thaân, chaúng ai khoâng khoå". Cho neân Boà-taùt phaûi neân thöïc haønh nhaãn nhuïc. Laïi nöõa, Boà-taùt suy nghó: "Heát thaûy theá gian ñeàu khoå, laøm sao ta ôû trong ñoù maø laïi caàu vui ñöôïc?" Laïi nöõa, Boà-taùt suy nghó: "Ta ôû trong voâ löôïng kieáp, thöôøng chòu caùc khoå, maø khoâng coù lôïi ích gì, chöa töøng vì phaùp, ngaøy nay vì chuùng sanh, maø caàu Phaät ñaïo, tuy coù chòu khoå naøy, song seõ ñöôïc lôïi lôùn". Theá neân ñoái vôùi caùc khoå trong, ngoaøi, ñeàu neân nhaãn chòu. Laïi nöõa, Boà-taùt vôùi ñaïi taâm theà nguyeän: "Neáu gaëp khoå ôû Voâ giaùn ñòa nguïc maø ta coøn phaûi nhaãn, huoáng chi caùi khoå nhoû maø khoâng theå nhaãn

sao? Neáu khoå nhoû khoâng nhaãn ñöôïc laøm sao nhaãn ñöôïc khoå lôùn? Nhö vaäy nhaãn ñöôïc caùc phaùp beân ngoaøi, goïi laø Phaùp nhaãn. Hoûi: Laøm sao nhaãn ñöôïc taâm phaùp beân trong? Ñaùp: Boà-taùt suy nghó: "Ta tuy chöa ñaéc ñaïo, caùc kieát söû chöa döùt, neáu khoâng nhaãn thì chaúng khaùc gì phaøm phu, chaúng phaûi laø Boà-taùt". Laïi töï suy nghó: "Neáu ta ñaéc ñaïo, caùc kieát söû chöa döùt heát, thì khoâng coøn coù phaùp chi ñeå nhaãn". Laïi nöõa, ñoùi khaùt, laïnh noùng laø ma quaân beân ngoaøi; kieát söû, phieàn naõo laø ma taëc beân trong. Haõy phaù hai teân quaân ñoù ñeå thaønh Phaät ñaïo. Neáu khoâng nhö vaäy thì Phaät ñaïo khoâng thaønh. Nhö noùi trong khi Phaät tu khoå haïnh saùu naêm, Ma vöông ñeán noùi: "Quyù nhaân gioøng Saùt-lôïi, trong ngaøn phaàn sanh cuûa ngöôi chæ coøn coù moät phaàn soáng! Mau mau ñöùng daäy trôû veà trong nöôùc, boá thí tu phöôùc, thì coù theå ñöôïc caùi vui ôû coõi ngöôøi, coõi Trôøi, ñôøi naøy vaø ñôøi sau. Ñaïo khoâng theå naøo ñaéc, ngöôi chæ uoång coâng caàn khoå. Neáu ngöôi khoâng chòu nghe lôøi dòu ngoït, coá thuû söï u meâ khoâng ñöùng daäy, thì ta ñem ñoaøn ñaïi quaân ñeán ñaùnh phaù ngöôi". Boà-taùt noùi: "Ta coøn phaù caû ñoäi quaân söùc maïnh beân trong cuûa ngöôi, huoáng chi ñoäi quaân beân ngoaøi?" Ma noùi: " Nhöõng gì laø ñoäi quaân beân trong cuûa ta?" Boà-taùt ñaùp: Duïc, quaân ñaàu cuûa ngöôi, Öu saàu quaân thöù hai, Ñoùi khaùt quaân thöù ba, Khaùt aùi quaân thöù tö, Nguû nghæ quaân thöù naêm, Sôï haõi quaân thöù saùu,

Nghi hoái quaân thöù baûy, Saân nhueá quaân thöù taùm, Lôïi döôõng, hö danh chín, Töï cao, kieâu maïn möôøi, Caùc teân quaân nhö vaäy, Chaùn gheùt ngöôøi xuaát gia, Ta duøng söùc thieàn, trí, Phaù quaân aáy cuûa ngöôi, Ñöôïc thaønh Phaät ñaïo roài, Ñoä thoaùt heát moïi ngöôøi. Boà-taùt tuy chöa theå phaù caùc thöù quaân aáy, nhöng maëc aùo giaùp nhaãn nhuïc, caàm göôm trí tueä, caàm caùi thuaãn thieàn ñònh, chaën caùc muõi teân phieàn naõo, aáy goïi laø noäi nhaãn. Laïi nöõa, Boà-taùt neân tu nhaãn ñoái vôùi caùc phieàn naõo, khoâng neân döùt kieát söû. Vì sao? Vì neáu döùt kieát söû, thì bò maát maùt raát nhieàu, bò rôi vaøo con ñöôøng A-la-haùn, khoâng khaùc gì ngöôøi maø caùc caên baïi lieät. Cho neân ngaên ñõõ kieát söû maø khoâng döùt. Do tu nhaãn nhuïc, khoâng theo kieát söû. Hoûi: Laøm sao kieát söû chöa ñöùt maø khoâng theo noù ñöôïc? Ñaùp: Nhôø Chaùnh tö duy neân tuy coù phieàn naõo maø khoâng theo noù. Laïi nöõa, nhôø tö duy quaùn saùt töôùng khoâng, voâ thöôøng, neân tuy coù naêm duïc toát ñeïp, maø khoâng sanh caùc kieát söû; ví nhö Quoác vöông coù moät ñaïi thaàn, töï che giaáu toäi, khoâng ngöôøi naøo bieát. Vua baûo: "Ngöôi haõy choïn laáy moät con deâ beùo maø khoâng coù môõ ñem laïi ñaây, neáu khoâng ñöôïc seõ baét toäi ngöôi". Vò ñaïi thaàn coù trí, coät moät con deâ lôùn, kheùo nuoâi baèng coû, luùa, song moãi ngaøy cho ba con choù soùi ñeán khuûng boá, deâ tuy ñöôïc nuoâi beùo maø khoâng môõ. Khi daét ñeán cho vua, vua sai ngöôøi gieát, quaû laø beùo maø khoâng môõ. Vua hoûi: "Laøm sao ñöôïc nhö vaäy?" Ñaïi thaàn thuaät laïi vieäc treân. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, vì do thaáy choù soùi voâ thöôøng, khoå, khoâng, neân laøm cho môõ caùc kieát söû phaûi tieâu, maø thòt caùc coâng ñöùc thì beùo. Laïi nöõa, Boà-taùt do voâ löôïng phöôùc baùo coâng ñöùc, neân taâm

ñöôïc nhu nhuyeán, caùc kieát söû moûng, deã tu nhaãn nhuïc. Ví nhö sö töû chuùa roáng ôû giöõa röøng, coù ngöôøi troâng thaáy, cuùi ñaàu caàu xin, thôøi noù thaû cho ñi, nhöng coïp beo laø vaät nhoû maø khoâng theå thaû nhö vaäy. Vì sao? Vì sö töû chuùa laø loaøi thuù quyù, coù trí phaân bieät, coøn coïp beo laø loaøi truøng heøn, khoâng bieát phaân bieät. Laïi nhö quaân baïi traän, gaëp ñöôïc ñaïi töôùng thì soáng, gaëp phaûi tieåu binh thôøi cheát. Laïi nöõa, Boà-taùt coâng ñöùc trí tueä löïc quaùn söï saân nhueá coù caùc ñieàu xaáu aùc, quaùn söï nhaãn nhuïc coù caùc thöù coâng ñöùc, cho neân hay nhaãn caùc

kieát söû. Laïi nöõa, taâm Boà-taùt coù trí löïc, hay döùt kieát söû, vì chuùng sanh neân truï laâu taïi theá gian. Bieát kieát söû laø giaëc, cho neân nhaãn maø khoâng theo. Boà-taùt troùi giaëc kieát söû aáy laïi, khoâng cho phoùng tuùng, maø lo tu coâng ñöùc. Ví nhö coù giaëc, vì coù nhaân duyeân neân khoâng gieát, chæ nhoát kó moät nôi maø töï tu taäp söï nghieäp. Laïi nöõa, Boà-taùt nhôø thaät bieát töôùng caùc phaùp, neân khoâng cho caùc kieát söû laø xaáu, khoâng cho caùc coâng ñöùc laø toát, cho neân ñoái vôùi kieát söû khoâng saân, ñoái vôùi coâng ñöùc khoâng aùi. Do trí löïc aáy neân hay tu nhaãn nhuïc, nhö keä noùi: Boà-taùt ñoaïn tröø caùc baát thieän, Cho ñeán vi teá, döùt khoâng coøn, Phöôùc ñaïi coâng ñöùc khoâng coù löôïng, Söï nghieäp taïo taùc ñeàu thaønh töïu. Boà-taùt nhôø söùc ñaïi trí tueä, Neân caùc kieát söû khoâng naõo haïi. Cho neân bieát ñöôïc caùc phaùp töôùng. Sanh töû Nieát-baøn moät khoâng hai. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy neân tuy chöa ñaéc ñaïo, maø coù theå nhaãn ñoái vôùi caùc phaùp phieàn naõo, aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, Boà-taùt ñoái vôùi heát thaûy phaùp, bieát laø moät töôùng khoâng hai. Heát thaûy phaùp ñeàu laø phaùp coù töôùng coù theå nhaän thöùc, cho neân noùi moät. Nhaõn thöùc nhaän saéc cho ñeán yù thöùc nhaän phaùp, aáy laø phaùp coù töôùng coù theå nhaän, cho neân noùi moät. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp coù töôùng coù theå bieát, cho neân noùi moät. Khoå phaùp trí, khoå tyû trí (khoå loaïi trí), bieát Khoå ñeá. Taäp phaùp trí, taäp tyû trí, bieát Taäp ñeá. Dieät phaùp trí, dieät tyû trí, bieát Dieät ñeá. Ñaïo phaùp trí, ñaïo tyû trí, bieát Ñaïo ñeá. Vaø theá trí thieän cuõng bieát ñöôïc Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo vaø hö khoâng, chaúng phaûi laø trí duyeân Dieät ñeá. AÁy laø phaùp coù töôùng coù theå bieát cho neân noùi moät. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp coù töôùng coù theå duyeân, cho neân noùi moät. Nhaõn thöùc vaø phaùp töông öng vôùi nhaõn thöùc duyeân saéc, nhó thöùc, thieät thöùc, thaân thöùc cuõng nhö vaäy. YÙ thöùc vaø phaùp töông öng vôùi yù thöùc cuõng duyeân nhaõn, cuõng duyeân saéc, cuõng duyeân nhaõn thöùc, cho ñeán duyeân yù, duyeân phaùp, duyeân yù thöùc. Heát thaûy phaùp coù töôùng coù theå duyeân, cho neân noùi moät. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp ñeàu laø moät, moät laïi coù moät goïi laø hai, ba laàn goïi laø ba. Nhö vaäy cho ñeán ngaøn, vaïn cuõng ñeàu laø moät maø giaû goïi laø

ngaøn, vaïn. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp coù töôùng, cho neân noùi moät. Do moät töôùng goïi laø moät. Heát thaûy vaät goïi laø phaùp. Heát thaûy vaät goïi laø phaùp,

töôùng cuûa phaùp goïi laø moät. Do voâ löôïng nhaát moân nhö vaäy, neân phaù töôùng khaùc, khoâng ñaém töôùng moät, aáy goïi laø phaùp nhaãn. Laïi nöõa, Boà-taùt quaùn heát thaûy phaùp laø hai. Theá naøo laø hai? Hai laø töôùng trong vaø töôùng ngoaøi. Vì coù töôùng trong ngoaøi, neân töôùng trong chaúng phaûi ngoaøi, töôùng ngoaøi chaúng phaûi trong. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp höõu töôùng, voâ töôùng cho neân laø hai. Khoâng, baát khoâng; thöôøng, phi thöôøng; ngaõ, phi ngaõ; saéc, phi saéc; thaáy ñöôïc, khoâng thaáy ñöôïc; coù ñoái ngaïi, khoâng ñoái ngaïi; höõu laäu, voâ laäu; höõu vi, voâ vi; taâm phaùp, phi taâm phaùp; taâm sôû phaùp, phi taâm sôû phaùp; phaùp töông öng vôùi taâm, phaùp khoâng töông öng vôùi taâm. Do voâ löôïng nhò moân nhö vaäy, neân phaù töôùng moät, khoâng ñaém töôùng hai; aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, Boà-taùt quaùn heát thaûy phaùp laø ba. Thöôïng, trung, haï; thieän, baát thieän, voâ kyù; coù, khoâng, chaúng phaûi coù chaúng phaûi khoâng; kieán ñeá ñoaïn, tö duy ñoaïn, khoâng ñoaïn; hoïc, voâ hoïc, phi hoïc phi voâ hoïc; quaû baùo, coù quaû baùo, chaúng phaûi quaû baùo chaúng phaûi coù quaû baùo. Do voâ löôïng tam moân nhö vaäy, neân phaù töôùng moät, khoâng ñaém töôùng khaùc; aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, Boà-taùt tuy chöa ñöôïc voâ laäu ñaïo, kieát söû chöa döùt, maø coù theå tin Thaùnh phaùp voâ laäu, vaø ba phaùp aán: Moät laø phaùp aán: heát thaûy phaùp höõu vi sanh ñeàu voâ thöôøng. Hai laø phaùp aán: heát thaûy phaùp voâ ngaõ. Ba laø phaùp aán: Nieát-baøn chôn thaät. Baäc Hieàn Thaùnh ñaéc ñaïo, töï ñöôïc töï bieát. Boà-taùt tuy chöa ñaéc ñaïo, maø coù theå tin vaø thoï; aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, ñoái vôùi möôøi boán phaùp naïn vaán khoâng ñaùp. Coù thöôøng hay khoâng thöôøng, v.v... quaùn saùt khoâng ngaên ngaïi, khoâng maát trung ñaïo, hay nhaãn ñöôïc phaùp aáy; goïi laø Phaùp nhaãn. Nhö coù moät Tyø-kheo ñoái vôùi möôøi boán phaùp naïn vaán aáy, tö duy quaùn saùt, khoâng theå thoâng ñaït ñöôïc neân taâm khoâng nhaãn ñöôïc, môùi oâm y baùt ñi ñeán choã Phaät, baïch Phaät raèng: “Phaät coù theå giaûi möôøi boán naïn vaán naøy cho con, khieán cho con ñöôïc hieåu roõ, thì con seõ laøm ñeä töû, neáu khoâng theå hieåu roõ, thì con seõ ñi tìm ñaïo khaùc”. Phaät daïy: “Ngöôøi ngu! OÂng coù töøng öôùc heïn vôùi Ta, neáu Ta ñaùp möôøi boán naïn vaán thì oâng laøm ñeä töû Ta chaêng?” Tyø-kheo noùi: “Baïch Theá Toân, khoâng!” Phaät noùi: “OÂng laø ngöôøi ngu, sao nay laïi noùi neáu khoâng ñaùp cho con, con seõ khoâng laøm ñeä töû? Ta vì ngöôøi giaø, beänh, cheát maø thuyeát phaùp teá ñoä cho hoï. Möôøi boán naïn vaán aáy laø phaùp ñaáu tranh, khoâng ích chi ñeán Chaùnh phaùp, chæ laø hyù luaän, hoûi ñeå laøm chi? Neáu ñaùp cho oâng, taâm

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 15 577

oâng khoâng roõ, ñeán cheát vaãn khoâng hieåu, vaãn khoâng thoaùt ñöôïc sanh, giaø, beänh, cheát. Ví nhö coù ngöôøi, thaân bò teân ñoäc, baø con môøi thaày thuoác ñeå ruùt muõi teân, ngöôøi aáy beøn noùi: “Chöa ñöôïc ruùt muõi teân, tröôùc tieân phaûi noùi cho toâi bieát hoï, teân, thaân toäc, cha meï, tuoåi taùc ngöôøi baén; toâi laïi muoán bieát muõi teân xuaát töø nuùi naøo, caây gì, loâng gì, bòt nhoïn muõi teân laø ngöôøi naøo, laøm baèng saét gì, laïi muoán bieát chieác cung laøm baèng caây ôû nuùi naøo, söøng con chi, roài laïi muoán bieát caây thuoác sanh ôû choã naøo, teân

chuûng loaïi gì? Nhöõng vieäc nhö vaäy toâi caàn bieát roõ taát caû, sau toâi môùi cho ngöôøi ruùt muõi teân vaø xöùc thuoác". Phaät hoûi Tyø-kheo: "Ngöôøi kia coù theå cho bieát heát moïi vieäc aáy, sau môùi cho ruùt muõi teân ö?" Tyø-kheo thöa: "Khoâng theå bieát ñöôïc. Neáu chôø cho bieát heát, thì ñaõ cheát maát roài!" Phaät noùi: "OÂng cuõng nhö vaäy, bò muõi teân taø kieán, boâi thöù thuoác ñoäc aùi, ñaõ thaám vaøo taâm oâng, tröôùc vì muõi teân aáy neân laøm ñeä töû Ta, nhöng nay laïi khoâng muoán nhoå muõi teân, chæ muoán tìm bieát heát theá gian laø thöôøng hay voâ thöôøng, höõu bieân hay voâ bieân v.v... tìm bieát chöa ñöôïc thì ñaõ maát tueä maïng, cheát nhö suùc sanh, töï rôi vaøo toái taêm!" Tyø-kheo hoå theïn, bieát saâu lôøi Phaät, lieàn chöùng ñöôïc ñaïo quaû A-la-haùn. Laïi nöõa, Boà-taùt muoán laøm ngöôøi Nhaát thieát trí, neân suy tìm heát thaûy phaùp, bieát thaät töôùng cuûa noù, ñoái trong möôøi boán naïn vaán khoâng treä, khoâng ngaïi, bieát noù laø beänh naëng cuûa taâm, neân thoaùt ra ñöôïc, nhaãn ñöôïc; aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, Phaät phaùp thaäm thaâm, thanh tònh vi dieäu, dieãn baøy voâ löôïng caùc thöù phaùp moân, maø coù theå nhaát taâm tín thoï, khoâng nghi, khoâng hoái; aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Nhö Phaät ñaõ daïy: "Caùc phaùp tuy khoâng, cuõng khoâng ñoaïn, cuõng khoâng dieät. Caùc phaùp nhaân duyeân töông tuïc sanh cuõng chaúng phaûi thöôøng. Caùc phaùp tuy voâ ngaõ, maø cuõng khoâng maát toäi phöôùc. Chæ trong khoaûnh khaéc moät nieäm cuûa taâm maø caùc phaùp, caùc caên, caùc tueä nôi thaân chuyeån dieät khoâng ngöøng, chaúng kòp ñeán nieäm sau, cöù ñoåi môùi sanh dieät, cuõng khoâng maát nghieäp nhaân duyeân cuûa voâ löôïng ñôøi. Tuy trong naêm uaån, möôøi taùm giôùi, möôøi hai nhaäp ñeàu khoâng, voâ ngaõ, maø chuùng sanh vaãn luaân chuyeån trong naêm ñöôøng chòu sanh töû. Ñoái vôùi caùc phaùp thaäm thaâm vi dieäu nhö vaäy, tuy chöa ñaéc Phaät ñaïo, maø coù theå tin thoï, khoâng nghi, khoâng hoái; aáy laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, A-la-haùn, Bích-chi Phaät vì sôï sanh töû xaáu aùc maø caàu vaøo Nieát-baøn, coøn Boà-taùt tuy chöa ñöôïc thaønh Phaät, maø muoán caàu Nhaát thieát trí, vaø thöông xoùt chuùng sanh muoán phaân bieät roõ raøng thaät töôùng caùc phaùp. Nhaãn ñöôïc vieäc naøy, goïi laø Phaùp nhaãn. Hoûi: Laøm sao quaùn ñöôïc thaät töôùng caùc phaùp?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 15 578

Ñaùp: Quaùn caùc phaùp khoâng coù tì veát, loã hoång, khoâng theå phaù, khoâng theå hoaïi, aáy laø thaät töôùng. Hoûi: Taát caû lôøi noùi, ñeàu coù theå ñaùp, coù theå phaù, coù theå hoaïi, taïi sao laïi noùi khoâng theå phaù hoaïi, aáy laø thaät töôùng? Ñaùp: Vì caùc phaùp khoâng theå phaù, neân trong Phaät phaùp ñeàu vöôït qua taát caû ñöôøng ngoân ngöõ, ñeàu döùt baët choã taâm ñi qua, thöôøng baát sanh baát dieät, nhö töôùng Nieát-baøn. Vì sao? Vì neáu caùc phaùp töôùng laø thaät coù, thì sau ñoù chaúng neân khoâng coù, neáu caùc phaùp tröôùc coù maø nay khoâng, töùc laø ñoaïn dieät. Laïi nöõa, caùc phaùp chaúng phaûi laø thöôøng. Vì sao? Vì neáu thöôøng töùc khoâng coù toäi, khoâng coù phöôùc, khoâng coù saùt thöông, cuõng khoâng coù thí cho maïng soáng, cuõng khoâng coù lôïi ích tu haønh, cuõng khoâng trieàn phöôïc, khoâng giaûi thoaùt, theá gian laø Nieát-baøn. Do nhaân duyeân nhö vaäy, caùc phaùp chaúng phaûi thöôøng. Neáu caùc phaùp laø voâ thöôøng thì laø ñoaïn dieät, cuõng

khoâng coù toäi, khoâng coù phöôùc, cuõng khoâng theâm bôùt, caùc nghieäp nhaân duyeân quaû baùo ñeàu maát. Do nhaân duyeân nhö vaäy, caùc phaùp chaúng phaûi voâ thöôøng. Hoûi: OÂng noùi trong Phaät phaùp thöôøng cuõng chaúng thaät, voâ thöôøng cuõng chaúng thaät, söï aáy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì trong Phaät phaùp thöôøng cuõng thaät, voâ thöôøng cuõng thaät. Thöôøng laø thöôøng duyeân Dieät ñeá, phi thöôøng thöôøng duyeân Dieät ñeá, chaúng thöôøng thöôøng duyeân dieät ñeá, hö khoâng, khoâng sanh, khoâng truï, khoâng dieät, aáy laø töôùng thöôøng. Töôùng voâ thöôøng laø, naêm uaån sanh, truï, Dieät laø töôùng voâ thöôøng, vì sao oâng noùi thöôøng vaø voâ thöôøng ñeàu chaúng thaät? Ñaùp: Thaùnh nhaân coù hai loái noùi: 1- Noùi phöông tieän. 2- Noùi thaúng. Noùi phöông tieän laø vì ngöôøi, vì nhaân duyeân. Vì ngöôøi laø vì chuùng sanh maø noùi laø thöôøng, laø voâ thöôøng, nhö trong ñoaïn “Ñoái trò Taát Ñaøn” ñaõ noùi: “Neáu noùi voâ thöôøng laø vì muoán cöùu chuùng sanh khoûi ñaém say trong caùi vui ba coõi. Phaät suy nghó neân laáy phaùp gì ñeå khieán chuùng sanh ñöôïc xa lìa duïc, cho neân môùi noùi caùc phaùp laø voâ thöôøng”, nhö keä noùi: Neáu quaùn phaùp voâ sanh, Thì ñöôïc lìa phaùp sanh, Neáu quaùn phaùp voâ vi, Thì ñöôïc lìa höõu vi . Theá naøo laø sanh? Sanh laø nhaân duyeân hoøa hôïp, voâ thöôøng, khoâng töï taïi, thuoäc nhaân duyeân, coù töôùng giaø, beänh, cheát, töôùng hö doái, töôùng phaù hoaïi; aáy goïi laø sanh. Sanh laø phaùp höõu vi. Nhö trong Ñoái trò Taát-ñaøn noùi: “Thöôøng vaø voâ thöôøng ñeàu chaúng phaûi laø töôùng thaät, vì caû hai ñeàu sai

laàm”. Neáu noùi caùc phaùp chaúng phaûi höõu thöôøng, chaúng phaûi voâ thöôøng, aáy laø loái lyù luaän ngu si. Vì sao? Vì neáu chaúng phaûi coù thì phaù khoâng, neáu chaúng phaûi khoâng thì phaù coù, neáu phaù caû hai söï aáy, thì coøn coù phaùp gì nöõa ñeå noùi? Hoûi: Trong Phaät phaùp thöôøng noùi khoâng töôùng, chaúng coù chaúng khoâng. Khoâng ñeå tröø coù, khoâng khoâng ñeå ngaên khoâng, aáy laø chaúng coù, chaúng khoâng; sao laïi cho laø lyù luaän ngu si? Ñaùp: Thaät töôùng chaúng phaûi coù, chaúng phaûi khoâng, theo trong Phaät phaùp noùi laø khoâng laõnh thoï, khoâng chaáp tröôùc. Coøn chaúng phaûi coù, chaúng phaûi khoâng cuûa oâng noùi laø coù laõnh thoï, coù chaáp tröôùc, neân cho laø lyù luaän ngu si. Neáu noùi: “Chaúng phaûi coù, chaúng phaûi khoâng” theá laø coù theå noùi, coù theå phaù, laø choã taâm sanh khôûi, laø choã ñaáu tranh. Phaät phaùp thì khoâng nhö vaäy. Tuy theo nhaân duyeân maø noùi: “chaúng phaûi coù, chaúng phaûi khoâng “nhöng khoâng sanh taâm chaáp tröôùc, khoâng sanh taâm chaáp tröôùc neân khoâng theå hoaïi, khoâng theå phaù. Caùc phaùp hoaëc höõu bieân, hoaëc voâ bieân, hoaëc vöøa höõu bieân vöøa voâ bieân, hoaëc chaúng phaûi höõu bieân voâ bieân, hoaëc coøn coù ñi sau khi cheát, hoaëc khoâng coøn coù ñi sau khi cheát, hoaëc vöøa coù ñi vöøa khoâng ñi sau khi cheát, hoaëc chaúng phaûi coù ñi chaúng phaûi khoâng ñi sau khi cheát, thaân xaùc laø phaàn hoàn, hoaëc thaân xaùc khaùc phaàn hoàn khaùc, cuõng nhö vaäy, ñeàu chaúng thaät. Quaùn caùc phaùp theo nhö trong saùu möôi hai kieán chaáp cuõng ñeàu chaúng thaät, khöôùc tröø heát thaûy nhöõng ñieàu nhö vaäy, tin Phaät phaùp laø töôùng thanh tònh baát hoaïi, taâm khoâng hoái haän, khoâng lay

chuyeån, aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, nhò bieân höõu vaø voâ, quaùn caùc phaùp khi sanh, khi truï, laø töôùng höõu kieán. Quaùn caùc phaùp khi giaø, khi hoaïi laø töôùng voâ kieán. Chuùng sanh trong ba coõi phaàn nhieàu ñaém tröôùc vaøo hai kieán ñoù. Caû hai thöù phaùp aáy hö doái khoâng thaät. Höõu töôùng thì chaúng phaûi voâ. Vì sao? Vì nay khoâng coù caùi töôùng tröôùc coù laø rôi vaøo ñoaïn dieät, neáu ñoaïn dieät thì laø khoâng ñuùng. Laïi nöõa, heát thaûy caùc phaùp, do danh töï hoøa hôïp, neân môùi goïi ñoù laø coù. Do vaäy, phaùp do danh töï hoøa hôïp sanh laø phaùp chaúng theå coù ñöôïc (baát khaû ñaéc). Hoûi: Phaùp do danh töï hoøa hôïp sanh, tuy chaúng theå coù ñöôïc, song vaãn coù danh töï hoøa hôïp? Ñaùp: Neáu khoâng coù phaùp, thì danh töï hoøa hôïp vì caùi gì? Theá aáy laø khoâng danh töï. Laïi nöõa, neáu caùc phaùp thaät coù, thì khoâng phaûi caàn do taâm thöùc bieát neân môùi coù, theá thì chaúng phaûi coù. Nhö töôùng cöùng cuûa ñaát, do thaân caên,

thaân thöùc bieát neân môùi coù. Neáu khoâng coù thaân caên, thaân thöùc bieát thì khoâng coù töôùng cöùng. Hoûi: Thaân caên, thaân thöùc, hoaëc bieát, hoaëc khoâng bieát, thì ñaát vaãn thöôøng laø töôùng cöùng? Ñaùp: Ñoù laø do tröôùc ñaõ töï bieát coù töôùng aáy, hoaëc do ngöôøi khaùc noùi maø bieát laø coù töôùng cöùng. Neáu tröôùc khoâng töï bieát, khoâng nghe ngöôøi noùi, thì khoâng coù töôùng cöùng. Laïi nöõa, ñaát thöôøng laø töôùng cöùng, thì khoâng neân boû töôùng ñoù, nhö söõa ñaëc, saùp ong, nhöïa caây, gaëp khí noùng tan ra thì boû töôùng cöùng maø trôû thaønh töôùng öôùt; vaøng, baïc, ñoàng, v.v... saét cuõng nhö vaäy. Nhö nöôùc laø töôùng loûng öôùt gaëp khí laïnh thì chuyeån thaønh töôùng ñaëc cöùng. Nhö vaäy, caùc thöù ñeàu laø xaû boû töôùng. Laïi nöõa, caùc luaän nghò sö coù theå khieán coù thaønh khoâng, khieán khoâng thaønh coù. Caùc baäc Hieàn Thaùnh, ngöôøi toïa thieàn, coù theå khieán ñaát thaønh nöôùc, nöôùc thaønh ñaát. Nhö vaäy, caùc phaùp ñeàu coù theå chuyeån ñoåi; nhö noùi trong möôøi phaùp nhaát thieát nhaäp hoaëc goïi möôøi bieán xöù. Laïi nöõa, höõu kieán (chaáp coù) aáy phaùt sanh vì coù tham duïc, saân nhueá, ngu si, kieát phöôïc, ñaáu traùnh cho neân choã naøo sanh tham duïc, saân nhueá v.v... aáy laø khoâng phaûi Phaät phaùp. Vì sao? Vì töôùng cuûa Phaät phaùp laø laønh, laø trong saïch. Do theá neân chaúng phaûi thaät. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp coù hai thöù: Saéc phaùp vaø voâ saéc phaùp. Saéc phaùp thì phaân tích cho ñeán cöïc vi, tan maát khoâng coøn gì, nhö ñaõ noùi trong chöông Ñaøn Ba-la-maät ñoaïn phaûn baùc veà boá thí. Voâ saéc phaùp thì nguõ thöùc khoâng bieát ñöôïc, khi yù thöùc sanh, truï, dieät, quaùn saùt bieát taâm coù phaàn ñoaïn, coù phaàn ñoaïn neân voâ thöôøng, voâ thöôøng neân khoâng, khoâng neân chaúng phaûi coù, trong khoaûng gaûy moùng tay coù ñeán saùu möôi thì (nieäm, thôøi gian raát ngaén) trong moãi thì, taâm coù sanh dieät, do töông tuïc sanh, neân bieát aáy laø taâm tham, aáy laø taâm saân, aáy laø taâm si, aáy laø taâm tín, aáy laø taâm thanh tònh, trí tueä, thieàn ñònh. Haønh giaû quaùn taâm sanh roài dieät nhö doøng nöôùc, nhö ngoïn ñeøn, aáy laø cöûa ngoõ ñi vaøo khoâng trí. Vì sao? Vì neáu taâm moät thôøi sanh, coøn trong caùc thôøi khaùc dieät, thì taâm aáy neân laø thöôøng. Vì sao? Vì trong thôøi gian taâm sanh raát ngaén aáy khoâng coù dieät. Neáu trong moät thôøi aáy ñaõ khoâng coù dieät, thì

phaûi neân tröôùc sau ñeàu khoâng dieät. Laïi nöõa, Phaät noùi phaùp höõu vi ñeàu coù ba töôùng, neáu trong thôøi gian raát ngaén, chæ sanh maø khoâng dieät, thì ñoù khoâng phaûi laø phaùp höõu vi. Neáu trong thôøi gian raát ngaén taâm coù sanh, truï, dieät, thì vì sao chæ tröôùc sanh maø sau dieät, chöù khoâng tröôùc dieät maø sau sanh?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 15 581

Laïi nöõa, neáu tröôùc coù taâm, sau coù sanh thì taâm khoâng caàn ñôïi sanh. Vì sao? Vì tröôùc ñaõ coù taâm vaäy. Neáu tröôùc ñaõ coù sanh, thì sanh khoâng coøn sanh laøm gì nöõa. Laïi sanh vaø dieät taùnh traùi nhau, khi sanh thì khoâng dieät, khi dieät thì khoâng theå coù sanh. Do leõ ñoù, nhaát thôøi laø khoâng theå coù ñöôïc, khaùc thôøi cuõng khoâng theå coù ñöôïc. Theá töùc laø voâ sanh, neáu voâ sanh thì voâ truï, voâ dieät; neáu voâ sanh, truï, dieät thì khoâng taâm sôû phaùp; khoâng taâm sôû phaùp, thì khoâng coù caùc taâm baát töông öng haønh; saéc phaùp, voâ saéc phaùp ñaõ khoâng thì voâ vi phaùp cuõng khoâng. Vì sao? Vì nhaân höõu vi neân coù voâ vi, neáu khoâng coù höõu vi thì khoâng coù voâ vi. Laïi nöõa, thaáy phaùp coù taïo taùc laø voâ thöôøng, neân bieát phaùp khoâng taïo taùc laø thöôøng. Neáu nhö vaäy, nay thaáy phaùp taïo taùc phaûi laø coù phaùp, thì phaùp khoâng taïo taùc phaûi laø khoâng phaùp. Vì theá neân phaùp “Thöôøng” laø khoâng theå coù ñöôïc (baát khaû ñaéc). Laïi nöõa, ngoaïi ñaïo vaø ñeä töû Phaät, noùi phaùp “Thöôøng” coù choã ñoàng nhau, coù choã khaùc nhau. Choã ñoàng laø nhö noùi hö khoâng, Nieát-baøn; choã khaùc laø ngoaïi ñaïo noùi coù ngaõ, thôøi, phöông, vi traàn, minh sô. Coù ñeä töû Phaät noùi, chaúng phaûi thöôøng xuyeân dieät ñeá. Laïi noùi phaùp nhaân duyeân laø thöôøng; phaùp do nhaân duyeân sanh laø voâ thöôøng. Trong Ñaïi thöøa noùi phaùp thöôøng nhö noùi phaùp taùnh, nhö nhö, chôn teá; nhö vaäy goïi laø phaùp thöôøng. Coøn nhö hö khoâng, Nieát-baøn thì nhö trong chöông Taùn thaùn Boà-taùt tröôùc kia ñaõ noùi. Thaàn, thôøi, phöông, vi traàn, cuõng nhö tröôùc ñaõ noùi. Do vaäy khoâng neân noùi caùc phaùp laø coù. Neáu caùc phaùp khoâng, coù hai thöù: moät laø thöôøng khoâng, hai laø ñoaïn dieät neân khoâng, hoaëc tröôùc coù nay khoâng, hoaëc nay coù sau khoâng, thì ñoù laø ñoaïn dieät. Neáu vaäy thì khoâng coù nhaân duyeân, khoâng nhaân duyeân thì trong moät vaät xuaát sanh heát thaûy vaät, maø cuõng coù theå trong moät vaät khoâng xuaát sanh gì heát. Ñôøi sau cuõng nhö vaäy. Neáu döùt maát nhaân duyeân toäi phöôùc thì khoâng theå coù söï giaøu ngheøo, sang heøn khaùc nhau vaø bò ñoïa vaøo trong aùc ñaïo, suùc sanh. Neáu noùi thöôøng khoâng, thì khoâng coù Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo. Neáu khoâng coù Töù ñeá, thì khoâng coù Phaùp baûo, khoâng coù Taùm ñaïo quaû Hieàn Thaùnh. Neáu khoâng Phaùp baûo, Taêng baûo, thì khoâng coù Phaät baûo. Neáu nhö vaäy thì phaù hoaïi Tam Baûo. Laïi nöõa, neáu heát thaûy phaùp thaät khoâng, thì khoâng coù toäi phöôùc, khoâng coù cha meï, cuõng khoâng coù leã nghóa pheùp taéc theá gian, cuõng khoâng coù thieän aùc. Vaäy thì thieän aùc ñoàng moân, thò phi nhaát quaùn, heát thaûy moïi vaät ñeàu khoâng, nhö thaáy trong moäng. Neáu noùi thaät khoâng, thì coù loãi nhö vaäy, lôøi noùi aáy ai maø tin ñöôïc! Neáu cho raèng vì ñieân ñaûo neân thaáy coù, vaäy sao ñang khi thaáy moät

ngöôøi laïi khoâng thaáy thaønh hai, ba, laø vì noù thaät khoâng maø ñieân ñaûo thaáy. Neáu khoâng rôi vaøo hai kieán coù, khoâng aáy, thì bieát ñöôïc thaät töôùng cuûa trung ñaïo. Laøm sao bieát thaät? Ñuùng nhö ñieàu ñöôïc bieát, ñöôïc noùi cuûa haèng haø sa chö Phaät Boà-taùt quaù khöù, ñieàu ñöôïc bieát, ñöôïc noùi cuûa haèng haø sa chö Phaät Boà-taùt vò lai, ñieàu ñöôïc bieát, ñöôïc noùi cuûa haèng haø sa chö Phaät Boà-taùt hieän taïi, maø sanh loøng tin lôùn lao khoâng nghi khoâng hoái, coù söùc tin lôùn lao neân hay trì hay thoï, aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, do söùc thieàn ñònh neân taâm nhu nhuyeán, thanh tònh, vaø khi nghe ñeán thaät töôùng caùc phaùp, taâm lieàn caøng öùng hôïp, tin chaët vaøo saâu, khoâng nghi khoâng hoái. Vì sao? Nghi vaø hoái laø phaùp heä thuoäc Duïc giôùi, vì noù thoâ aùc neân khoâng dính vaøo trong taâm nhu nhuyeán, aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, do trí tueä löïc neân khi quaùn heát thaûy caùc phaùp maø khoâng coù moät phaùp khaû ñaéc. Nhaãn ñöôïc, thoï ñöôïc phaùp, khoâng nghi, khoâng hoái, aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, Boà-taùt suy nghó raèng: “Haøng phaøm phu vì caùi ñoäc voâ minh neân ñoái heát thaûy caùc phaùp chuyeån thaønh töôùng khaùc, phi thöôøng töôûng thaønh thöôøng, khoå töôûng thaønh vui, voâ ngaõ töôûng thaønh coù ngaõ; khoâng maø cho laø coù thaät, phi höõu laø höõu, höõu laø phi höõu”. Nhö vaäy trong chuûng chuûng phaùp chuyeån thaønh ra töôùng khaùc. Ñöôïc trí tueä Thaùnh hieàn phaù caùi ñoäc voâ minh, bieát roõ thaät töôùng caùc phaùp, ñöôïc coù trí tueä bieát voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ, vöùt boû khoâng chaáp tröôùc. Nhaãn ñöôïc phaùp aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Laïi nöõa, quaùn heát thaûy caùc phaùp töø tröôùc ñeán nay thöôøng khoâng, ñôøi nay cuõng khoâng, tin ñöôïc, thoï ñöôïc Phaùp aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Hoûi: Neáu quaùn heát thaûy caùc phaùp töø tröôùc ñeán nay thöôøng khoâng, ñôøi nay cuõng khoâng, theá laø aùc taø kieán, sao laïi noùi laø Phaùp nhaãn? Ñaùp: Neáu quaùn caùc phaùp roát raùo khoâng, taâm thuû tröôùc khoâng aáy, thì ñoù laø aùc taø kieán. Neáu quaùn khoâng maø khoâng thuû tröôùc, khoâng sanh taø kieán, thì ñoù laø Phaùp nhaãn, nhö keä noùi: Caùc phaùp taùnh thöôøng khoâng, Taâm chaúng thuû tröôùc khoâng. Nhaãn ñöôïc phaùp nhö vaäy, Laø sô töôùng Phaät ñaïo. Nhö vaäy caùc cöûa nhaäp vaøo trí tueä, quaùn thaät töôùng caùc phaùp, taâm khoâng thoái chuyeån, khoâng hoái haän, khoâng tuøy theo caùc giaùc quaùn, cuõng

khoâng lo buoàn, ñöôïc töï lôïi lôïi tha; aáy goïi laø Phaùp nhaãn. Phaùp nhaãn aáy coù ba thöù haønh töôùng thanh tònh laø: khoâng thaáy phaùp nhaãn nhuïc, khoâng thaáy thaân mình, khoâng thaáy ngöôøi nhuïc maï; khoâng hyù luaän caùc phaùp, khi aáy goïi laø phaùp nhaãn thanh tònh. Vì leõ ñoù, noùi Boà-taùt khi truï trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät, coù theå ñöôïc nhaãn nhuïc Ba-la-maät, vì khoâng lay ñoäng, khoâng thoái chuyeån. Sao goïi laø khoâng lay ñoäng, khoâng thoái chuyeån? Nghóa laø khoâng sanh saân giaän, khoâng xuaát lôøi aùc, thaân khoâng gaây aùc, taâm khoâng nghi hoaëc. Boà-taùt bieát thaät töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät, mieäng khoâng xuaát lôøi aùc, thaân khoâng gaây aùc, taâm khoâng nghi hoaëc. Neáu ngöôøi ñeán maéng, hoaëc laøm ñau ñôùn, gieát haïi, heát thaûy ñeàu nhaãn. Do vaäy, neân noùi taâm truï trong Baùt-nhaõBa-la-maät, thì coù theå ñaày ñuû nhaãn nhuïc Ba-la-maät. -----o0o-----

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.